

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

M megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.Asszerkesztőség kéziratok visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar tanárság.

Ha az ifjuság a jövő Magyarország, akkor a magyar tanárság a jövő Magyarország építő művésze.

Művészt mondunk, nem mestert; mert ma a tanítás nem mesterség többé, hanem művészet; nem annyira hivatal, mint inkább küldetés. Apostoli küldetés.

Hirdetnie kell a magyar tanárnak nemcsak a tudományt, hanem az erkölcsiséget és a hazafiasságot is.

Nagy, erős, egységes, kiforrott nemzetek megelégedhetnek azzal, hogy tanáraik «csak» tudósok legyenek. A magyar nemzet kicsi, gyenge, szétagolt. Nemzeti arculata most van kialakulóban százados küzködések után. Ez a kialakulás ezer és ezer ellenség támadásai közt megy végbe. Beszivárog ide minden káros méreg, amely kiüti a nemzetek szilárd alapját, az erkölcsi egyensúlyt, a haza iránti ragaszkodást. Nálunk küzdeni kell nemcsak a tanulatlanság, hanem az erkölcsi és nemzeti lazasság ellen is. Nemcsak tudományt kell adni az ifjuságnak, hanem páncélozott jellemet is. Vagyis nem elég tanítani: nevelni is kell.

Ebben a nemes küldetésben járt mindenkor elől a magyar tanárság összesége.

Lehetek kivételek — azok csak a szabályt erősítik. Akadhettek, akik életpályájuknak ezt a küldetészerű jellegét nem látták be vagy működésükkel egyenesen letagadták. Akik ha neveltek, bár inkább ne neveltek volna, mert az erkölcs egyetlen szilárd alapját: a vallást és a hazát igyekeztek és igyekeznek rájuk bízott zsenge fiatalság romlatlan lelkéből

kiszaggatni. Mondom, vannak és lesznek is ilyenek — de kevesen. Szerencsése az ifjuságnak, szerencsése a jövő Magyarországnak, hogy kevesen vannak. S ki ítélné meg egy gyönyörű tölgyerdőt a benne bujkáló kártékony rovarok után?

A magyar tanárság pedig ilyen erős, nagyranőtt tölgyerdő.

Volt idő, mikor ők voltak a nemzeti eszmének csaknem egyetlen őrei. Az ő soraikban küzdöttek Arany János és író kortársai.

A középiskolai tanár egyszerű asztalán, a kijavítandó iskolai dolgozatok közt született meg a Walesi bárdok, Széchenyi emlékezete. Abban a nehéz időben nevelték csendben, de annál nagyobb gonddal a jövő Magyarországot, a halottaiból feltámadandó Magyarországot Rónay József, Rómer Flóris, Vaszary Kólos, Fehér Ipoly... Az ő zajtalan, de annál buzgóbb munkásságok eredménye, hogy a Világosnál begöngyölt nemzeti lobogót ismét szabadon lengethette a szél s a hamu alatt fenntartotta a parazsai, elnyomatás alatt nevelve erős magyar intelligenciát, ezt a hadsereget az első hívóra csatasorba állíthatták.

Ma is ilyen válságot élünk át, bár másféle a veszedelem. Akkor a magyar nemzet fájának a koronáját rázta a vihar, most a gyökéren rág a féreg. Mint akkor, úgy most is az értelmiség van hivatva a nemzetmentő munkára s hogy az értelmiség képes lesz-e ezt a feladatot megoldani, az ismét a magyar tanárságtól függ.

Erre a nemes célra tört a nagyváradi tanárgyűlés is. Az ifjuság lelki nemesítése lebegett a kongresszus szemei előtt, mikor kimondotta a nyomtatott piszok, a pornográfia ellen a legmesszebb menő küzdelmet. A hazáért dolgozni kész férfi jellem kiképzését fokozza a nevelők szempon'ok kidomborítása a történelemben. Nem zárkóztak el a radikális kívánalmak elől sem, mint a minő az érettségi reformja. Természetes azonban, hogy ez a radikális reform nem mehet keresztül a félbemaradt existenciák s a beszekundázott diákok óhaja szerint, egyszerűen az érettségi eltörlésével. Ne legyen kötelező az érettségi másra, csak arra, aki főiskolára készül, aki középiskolával befejezte tanulmányait, az hadd érje el a célját minden külön vizsga nélkül. Az ekként egyetemi «fölvételi vizsgává» emelt érettségi azonban a maihoz képest emelkedjék színvonalában is s legyen valóban az érett gondolkodás bizonyossága.

Van itt teendő elég; csak ember legyen, aki meg is valósítja.

Én láttam, közvetlen közelből láttam, hogy a magyar tanárság nagy összességében ma is feladata magaslatán áll, hogy nyomva az élet szürke gondjaitól is, ég felé szárnyal a lelke. Én láttam, hogy ismeri ez a tanárság az ellenséget, mellyel meg kell küzdenie, láttam, hogy kész vele megküzdeni és nevelni erős, jellemes, Istenben, hazájában és önmagában bizó nemzedéket, láttam, hogy bízik nemes küldetésében — a sirig.

*

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Titokszerű történet.

— Richard O'Monroy. —

A tiszti lakomán az elhunyt bajtársakra fordult a beszéd. A jó bor és a kitűnő ételek megtették hatásukat. Asztalbontás után sorra kerültek azok a fantasztikus és különös történetek, melyek nagyon hatnak a képzeletre.

— És d'Iramond? — kérdezte Chavoye kapitány. — Mi lett belőle? Csakugyan meghalt?

— Oh, d'Iramond! — szólt meg szomorúan Fabert őrnagy. — Nem vagyok ábrándos lélek, hiszékenyebb sem vagyok, mint bárki az urak közül, de valahányszor az ő esetére gondolok, oly borongó érzés lép meg, mint mikor valami csodás talánnyal áll szemközt az ember.

— Halljuk! Mondja el. Mi történt vele? — ostromolták a tisztársak.

— A történet nem több öt évesnél. Saint Germainben állomásoztunk akkor, a legkellemebb helyőrségek egyikén. Fényes neve, ropant vagyona, előkelő modora vezető szerepet biztosított d'Iramondnak. Ő volt az utolsó, ki hazatért éjszakánként való párisi kirándulásainkról, s reggelre kelve, mégis ő volt az első a gyakorlaton.

Bezzeg másként fordult minden, mikor d'Iramond hercegné hirtelen meghalt.

D'Iramond e pillanattól fogva nagyon megváltozott. Beszűntette párisi kirándulásait s a szolgálat lemorzsolása után egész idejét otthon töltötte s órák hosszáig elüldögélt az anyja arcképe előtt, mely Cabanel mester ecsetje alól került ki... Hiába igyekeztem kiragadni őt szomorú magányából.

— Kár minden szóért, barátom — szokta mondani ilyenkor. — Öregszem, hidd el. A mig él az anyja az embernek, fiatalnak érzi magát. De most érzem a fáradtságot s nincsen hely, a hol kipihenhetném magam.

Nagyon zárkózott ember vált az egykori vig cimborából. De egy téli reggelen, mikor érte mentem, egészen megváltozottnak találtam. Kezdetben alig szólt hozzám, megindultnak látszott. Aztán megszólalt.

Ki fogsz nevetni, — szólt — ha elmondom hogy mi történt velem.

— Hadd hallom! Máris kíváncsivá tettél! — Ugye, ismered Vincent abbét, a St. Germain plébánosát? Képzeld csak, ma reggel megjelenik nálam s magával hozza a halotti szentségeket. »Tévedés lehet a dologban, abbé ur«, mondottam neki. »Alighanem eltévesztette a címet.«

— Nem uram, — erősítette Vincent abbé.

— Világosan közölték velem d'Iramond kapitány címét. Szó sem lehet tévedésről.

— Akkor felültették, tisztelendő uram. Valaki rut tréfát üzött önnel.

— De kapitány ur, lelkemre mondom, hogy az a nő, a ki önhöz küldött, komoly, megbízható asszonynak látszott.

— Asszonynak?

— Ugy van, uram, egy asszony volt, s a templom előtt szólított meg... Nézze... Ez volt ő...

Az abbé anyámnak a falon függő arcképe mutatott. Mondhatom, barátom, különös érzés vett erőt rajtam.

— Egészen bizonyos benne, abbé ur, hogy ez a nő küldötte ide hozzám?

Ezer nő közt is megismerném! Arca szelid és bánatos volt, midőn hozzám lépett arra kért, hogy siessek önhöz, legelőbb ideje, hogy felkeressem. Semmi kétségem, ez az ő arcképe.

— Ez a kép, abbé ur, anyám, d'Iramond hercegné arcképe. S anyám két hónappal eelőtt meghalt.

Vincent abbé elsápadt, aztán némi habozás után, így szólt:

— Gyermekeim, a gondviselés utjai kifürkészhetetlenek... Fogadja el a szentséget... Soha sem árthat, ha az ember megbékül Iste-

Az ugrai mandátum sorsa. Gróf Tisza István tudvalevőleg az aradi mandátumot tartja meg s az ugraiért új harcba bocsátja híveit. Tisza István már be is adta lemondását s az ugrai kerületben elülről kezdődnek a korteskedések. A munkapárt 10-én tart ebben az ügyben Ugrán gyűlést, amikor az árván maradt kerületben megtartják a jelölést. Az eddigi kombináció szerint a munkapárt *Bölonyi József* nagybirtokost fogja jelölnei. Bölonyinek eddig nincs ellenjelöltje. A megüresedett képviselő hely tárgyában a központi választmány 13 án tart ülést, amikor kitzük a választás napját. Ugy a választmányi ülésre, mint a jelölő gyűlésre most küldték szét a meghívókat.

A felirati bizottság ülése. A felirati bizottság ma délelőtt tartotta meg ülését a munkapárt clubhelyiségében. Az ülésen, mely egyegyed 11 órakor kezdődött Perczel Dezső elnökölt. A kormány részéről jelen voltak: gr. Khuen Héderváry Károly miniszterelnök, Hieronymi Károly, Lukács László, Hazai Samu, Székely Ferenc, Serényi Gusztáv, Zichy János miniszterek. Láng Lajos előadó betérjesztette a felirati bizottság tervezetét, a mely fölött hosszabb eszmecsere indult meg. Az ülésen jelen volt Tisza István is.

A tanárgyűlés második napja.

Élénk érdeklődéssel és változatossággal folyt le tegnap a tanárkongresszus második és utolsó napja is. Megvitatás tárgyát ezuttal a *történelem tanítása* képezte. Azonkívül élénk eszmecsere fejlődött ki a tanulóifjúság lelkét megmetyelyező *pornográfia* körül is. Ugyancsak tegnap számolt be az egyesület vezetősége a múlt évi adminisztráció eredményéről.

A gyűlés lefolyásáról egyébként tudósítunk a következők:

Délelőtt 9 órakor nyitotta meg a gyűlést dr. *Négyessy László* elnök.

Következett először dr. *Székely István* főtitkár évi jelentése. A tartalmas és szépen megfogalmazott jelentésből kiemeljük a következőket.

Örömmel látja a középiskolai tanárság, hogy a kultuszminiszeri székbe olyan kiváló férfiú került, mint gróf Zichy János. Remélhetőleg most már orvosoltatni fognak a közép-

iskolai tanárság sérelmei, melyeknek orvoslásához az elmúlt kormányoknak semminemű érzelme nem volt. Hangzatos frázisok zuhatagába fullasztani a tanárság jogos érdekeit nem lehet. Felpanaszolja ezután a főtitkár, hogy a központi adminisztráció és a tanárság között káros disharmónia uralkodik. Olyan dolgok történnek, hogy a minisztérium 22—24 éves miniszteri biztosokat küld ki az érettségi vizsgálatokra, hivatásukban megöregedett tanárok mellé. E disharmóniát csak a jogászelem teljes kiküszöbölése a középiskolai adminisztrációból fogja megszüntetni. Végül kívánatos, hogy a közel jövőben megalkotandó választói reform a tanárság érdekeit is szem előtt tartsa. Szükséges, hogy a tanárság érdekei a parlamentben képviselve legyenek. Ennél fogva a most érvényben levő tanári összeférhetetlenség korlátait tágitani kell. Jelentését a következő szavakkal végzi: »Mily áldásos volna a magyar kultúrára, ha a tanárság nagy tömegű erkölcsi ereje, melyet most az anyagi érdekek lekötve tartanak, felszabadulhatna.«

A lelkesen megéljenzett főtitkár jelentés után következett a tisztikar többi tagjainak beszámolója. A közgyűlés mindegyiknek megadta a felmentvényt és egyszersmind köszönetet szavazott működésükért.

Ezután következett dr. *Tóth Mihály* nagyváradi főreáliskolai tanár előadása a Püspökfürdő két világhírű specialitásáról, a lóbuszvirágról és az ott található csigákról. A kiváló szakelőadást csak egész röviden ismertetjük. E szerint e kettő sehol a világon másutt nem található, csak a Püspök-fürdőben. Amit milóbuszvirágnak nevezünk, az voltaképpen nem is lóbuszvirág. Csak egyik faja a Gangesz és Nilus lóbuszvirág. Neve nimphaea termális. Ez a faj már teljesen kiveszett, csak nálunk található. Eredetire nézve, a csigákkal együtt az mondható, hogy azok egy tectiár korszakbeli subtropikus oázisnak utolsó mohikánjai, amint magát az előadó kifejezte.

Kár azonban belőle olyan tulzot következtetést levonni, mint az előadó tette, aki e csigákat a Dacurin-theoria legeklatásabb bizonyítékai gyanánt hozta fel. Ha u. i. a geologia szerint több százezer esztendő alatt csak ennyit fejlődtek ezek a csigák, akkor ugyan mikor érné el a világ a Darwin-féle evolúció magasabb fázisait?!

A nagy elismerésben részesült előadás után *Török Péter* debreceni tanár előterjesztette a közgyűléshez a Debreceni Tanári Kör indítványát, a pornográfia ellen, melyet ott Szeremley Péter vetett fel.

Az indítvány szerint általános tapasztalat, hogy az utóbbi időben számos olyan könyv és ujság lát napvilágot, melyek pornográfikus

jellegűknél fogva igen alkalmasak az ifjúság lelkének megmetyelyezésére. Ide tartoznak különösen a minden irodalmi cél nélkül, gyárilag készült detektív regények, melyeknek ijesztő erkölcsrombolóhatását naponkint olvashatjuk a lapokban. Vannak napilapok, minden tekintélyt leráncigálnak, rut önzésből, tisztán azért, hogy ezáltal az ingatag itéletű embereket olvasójuknak szervezzék meg. Az ilyen sajtó igen nagy rombolást visz véghez az ifjúság erkölcsi életében. Feldönti lelkében az erkölcsi világrendet, de helyette ujat nem ad.

Kívánatos tehát, hogy addig is, míg az állam kezébe veszi az ügyet, a tanáregyesület tegyen lépéseket a baj orvoslása érdekében. Mert ez a mételey legelső sorban a tanárság munkáját fenyegeti.

Előadó ezért a következő indítványt terjeszti a közgyűlés elé: 1. A tanárok minden erejükkel küzdjenek a pornográfia ellen. 2. Keresse meg a tanáregyesület a Könyvkiadók Országos Szövetségét, hogy hasson oda, hogy az ilyfajta könyveket a könyvkereskedők a kirakatba ne tegyék. tanulóknak el ne adják. 3. Hasson oda az egyesület, hogy a színházak mostani trágár műsora megváltoztassék. 4. A tanárok mindenütt hívják össze értekezletre a szülőket, mert közösen vállaltva lehet küzdeni csak a veszedelem ellen.

Az indítvány élénk tetszést keltett. Számos tag szólott hozzá és új védekezési módokat ajánlottak.

Dr. *Székely István* főtitkár helyesnek tartaná, ha az egyesület felirna a pénzügyminiszterhez, hogy a pornográfikus könyveknek, füzeteknek és ujságoknak a trafikokban való árusítását tiltsa el. A könyvkereskedőkkel szemben azt a módot ajánlja, hogy a szülők társadalmilag szövetkezzenek és ne vegyenek tankönyveket az olyanoktól, akik pornográfikus könyveket árusítanak.

Kemény Ferenc (Budapesti igazgató) szerint a baj orvoslása, majdnem kizárólag csak egyedül a családban történhetik és pedig a szülők után.

A közgyűlés e hozzászólás után úgy határozott, hogy elvileg a debreceni Tanári Kör indítványát elfogadja, de konkrét határozatot csak az ez ügyben kiküldendő bizottság előmunkálatai alapján fog hozni.

Következett ezután dr. *Laurentzy Vilmos* (Brassó) előadása a történelem módszerer tanításáról. Előadásának magva az, hogy a tanuló egészséges világnézetének kialakulásánál a legerősebb tényező a középiskolában a történelem helyes tanítása. Hogy mikép képzei el ezt a helyes tanítást, az idő előrehaladottságánál fogva csak igen röviden ismertethette.

Ugyancsak a történelem tanításáról érkezett dr. *Brukner Győző* (Késmárk). Szerinte ma a középiskolában a történelmi tudatot lánghán plántálják az ifjúságba. Mutatja ezt az is, hogy kiváló történelmi emlékeink pusztulásban vannak. Ezért intenzívebbé akarja tenni a középiskolában a történelem tanítását. Erre szolgálnának a történelmi szemináriumok.

A nagy tetszéssel és éljenzéssel fogadott felolvasás után még ilyen röviden *Varga Gábor* (Mezőtur) ismertette a slójd szerepét a jövő középiskolájában.

Ezután a program legutolsó pontja, az esetleges indítványok következtek.

Dr. *Simonyi Ernő* nagyváradi áll. főreáliskolai tanár a természetrajzi és kémiai bizottság megalakítása iránt tett indítványt. A közgyűlés az indítványt elfogadta.

A tárgysorozat ezzel befejeztetvén, az elnök megköszönte a kultusz- és honvédelmi miniszter képviselőinek jelenlétét és köszönetét fejezte ki a többi notabilitásokkal szemben is.

A közgyűlés ezzel véget ért.

Délután a tanárok a megállapított programhoz híven megtekintették a Püspökfürdőt és a révi csepőkőbarlangot, míg másik részük Nagyszalontára ment az Arany reliquiák megtekintése végett.

Ma kirándulások lesznek M.-Telegd, Derna, Feketeerdő, Beienyes és Rézbánya felé.

nével, mert kitudja? . . . A hercegné bizonyára helyeselni fogja felettünk . . .

Nem ellenkeztem tovább. Meghatottan vettem fel a szentséget.

Lehet, hogy a jó ember hallucinált, lehet, hogy tévedett, de akármit volt is, meggyóntam és megáldoztam, aztán nyugodtnak éreztem magam.

— Emlékezem még, — folytatta az őrnagy — mily szép hideg reggel volt. D'Iramond gyönyörű lovon ült, melyet előtte való napon vett a Darlington lord hagyatékából. Gyorsan üggettünk előre, hogy utolérjük az ezredet. A csonttá fagyott föld kopogott a lovak patkói alatt.

Igyekeztem felvidítani barátomat, de ő alig figyelt tréfáimra s minduntalan visszatért Vincent abbé látogatására.

Végre utolértük az ezredet, jelentkeztünk az ezredesnél s elfoglaltuk helyünket a századunknál.

E pillanatban egy ujonc vágatott felém. A szerencsétlent elragadta a lova és vadul száguldva törtetett előre.

Iszonyu volt, a mi most következett. Az én lovam, mely szokva volt az effélékhez, meg sem rázkódott. De d'Iramond lova megbokrosodott, felágaskodott a két hátulsó lábára s hátravetette lovasát.

Láttam, mint bukik hátra s hogy a ló mint igyekezett remegve lábra állni. Midőn odasiettem, d'Iramond mozdulatlanul feküdt a földön. Össze ujt zuzva a koponyája; a ló patkója éppen a tetején szakította be.

Éppen akkor nem kísérte orvos az ezredet. Bevittük St. Germainbe a markotányos kocsián. Mikor megérkeztünk vele az orvoshoz, már késő volt. Este öt órakor meghalt a nélkül, hogy egy percre is visszanyerte volna eszméletét. En, ki ismertem az egész esetet, valami titokszertű kapcsolatot láttam a pap látogatása és d'Iramond szerencsétlen halála közt.

Ugy-e, hogy meglehetősen különös történet ez, uraim?

Rövid hallgatás követte szavait. A kövér Pouraille ezredes félig kacagva, félig bosszusan jegyezte meg:

— Szeretném legalább három napra zár alá tétetni ezért a kísérteties történetért. Most pedig, uraim, felkérem önöket, hogy asszonyokról meg lovakról ne beszéljen nekem senki, mert még rosszkat találok álmodni az éjszaka.

Egyház és művészet.

— Irta: Dr. Ferdényi Kálmán. —

A művészetnek az ápolása az egyház részéről nem közömbös dolog, nem valami fölösleges fényűzés. Mert ha a szép az igaznak ragyogó köntöse, úgy fontos az, hogy az egyház és a vallás a maga igazságait a szép nyelven szólaltassa meg. Valóban az egyházban a művészet tanító és egyszersmind épületes célt szolgált, s így tekintve egy neme volt Isten igéje hirdetésének. Viszont a művészet is rászorult az egyházra, vallásra; belőle él és táplálkozik. A vallásnak poézise felemelő, gyönyörű tanai a vallásnak, tiszta felfogása valószínű inspirálóját a művészetnek és én nem csodálom a művészt, aki imádkozva alkotja meg művét, nem csodálom Uhdét, aki naponkint a bibliából olvas. Ez egészen természetes valami.

Rége a középkorban a művészet tulajdonképpen egyházi művészet volt. A tizenhetedik századtól kezdve a különböző tévtanok az új eszmék forrongása a vallásos meggyőződést és hitéletet folytonosan csökkentette és ezt megérezte az egyházi művészet is, nem ugyan a művészet veszett ki az egyházból, mint inkább kivészett a művészetből az egyház szelleme, s ez az ami felett panaszkodunk ma is. Az egyházi művészet jelenlegi helyzete vajmi kevésbé felemelő képet nyújt. Ismeretes dolog, hogy a templomok építése, restaurálása és belső berendezése körül sokszor helyrehozhatatlan hibák történtek és történnek és azért hálás elismerés illeti a magyar iparművészeti társulatot, amely lehetőséget nyújtott az egyházművészeti konferencia összehívására és alkalmat adott a papnevelő intézetek tanárainak és a lelkeskedő papságnak, hogy a hatáskörükbe tartozó megrendeléseknél az egyház nemes intencióinak és a művészet követelményeinek megfelelőleg járjanak el.

Széles körökben nagy sympathiával és meglepéssel fogadták ennek az egyházművészeti konferenciának az összehívását.

Voltak nekünk nagy egyházi művészeink, mint Ipolyi, Rómer, Czobor, akik a magok idejében az egyházi művészet ügyét irányították, de nálunk ez inkább egyéni kedvtelés volt, vagy legalább is így tekintették sokan működésüket. Most azonban az egyházművészeti konferenciának az összehívásával és ennek évenkénti megismétlésével, az országos egyházművészeti tanács megalakításával, egy magas nívón álló egyházművészeti tag megindításával ez az ügy is intézménnyé lett végre valahára. És éppen ebben van a múlt heti egyházművészeti konferenciának nagy, kihatásaiban még eléggé nem mérlegelhető jelentősége. Hála illesse mindezt a vall. és közoktatásiügyi minisztert, és a magas püspöki kart, akik ennek a szent ügynek sikerében minden tőlük telhetőt megtettek.

Eltűnt egy festőművész.

— A Dunába ugrott? —

Tegnap reggel Budapesten Uri utca 24. sz. alatt levő lakásáról eltávozott Papp Henrik ismert festőművész és azóta eltűnt.

Papp Henrik, aki mindössze 45 éves, kedvence volt a pesti festő-kolóniának. Már régen titkára és adminisztratív igazgatója volt az iparművészeti iskolának, amelyben tanított is. Amikor Fittler Kamil meghalt és Papp Henrik meghallotta a halálhírt, az eddig idegesnek ismert

ember súlyosan beteg lett, ideggörcsöket kapott, tombolt, úgy hogy haza kellett szállítani a lakására.

Azóta azonban jobban érezte magát és feljárt a kultuszminiszteriumba, ahol a művészeti osztályban előadó volt. Tegnap reggel eltávozott lakásáról, azóta eltűnt.

A délelőtt folyamán ketten is látták a Ferenc József-rakparton, ott találkozott vele Ascher tollnok és Virágh műegyetemi laboráns. Miután valamivel később a Ferencz József-hidról a Dunába ugrott, valószínűnek látszik, hogy Papp Henrik volt az öngyilkos.

Papp Henrik született Kassán 1864-ben. Gimnáziumi tanulmányait kitűnő eredménnyel a budai főgimnáziumban 1882-ben végezte s ugyanekkor, művészi vonzalmának engedve, a müncheni művészeti akadémia növendékei közé iratta magát, hol 1883-ban bronz, a következő évben pedig ezüst éremmel tüntették ki természet után készített rajzaiért. A festőiskolát Löfftz vezetése alatt három esztendeig látogatta s e közben nagy kedvvel foglalkozott a rézkarc technikájának elsajátításával is. E téren produkált munkáiért 1886-ban bronz érmet kapott a tanári kartól. Katonai kötelezettségének eleget téve, 1889-ben a Benczur Gyula vezetése alatt álló mester-iskolába lépett s egyúttal tevékeny részt vett a képzőművészeti társulat kiállításában. Jelentékenyebb festményei: A hadi zászmány, mely Amerikába került; Október elseje, Melyik itt a Lizi kisasszony? (mindkettő ő felsége a király birtokában) s Az üres bölcső. Rézkarcai közül felemlítendő: A börtönben. Baditz O. tó, a Vig társaság, Vágó Pál s Tisza Kálmán arcképe Benczur Gyula olajfestménye után.

Az 1891-ben rendezett legyező-kiállításon a műbarátok köre harmadik díjjal tüntette ki Lepkét fogó faunok című legyező lapját.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, a festő hulláját még mindig nem sikerült megtalálni. Megtalálták azonban kalapját és botját, mely a vízen uszott s amelyek kétségtelemné teszik az öngyilkosságot.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Lukács Ödön városi tanácsnok tegnap megkezdte hat heti szabadság idejét. Távollétében Pásztor Bertalan városi aljegyző látja el a város adóügyi ügyosztály teendőit.

* **A király vadászaton.** Ischli nyaralása alatt a király legkellemesebb szórakozása a délutáni vadászat. A fürdőhely mellett, Langwiesban vadászik már hosszú évek óta Ferenc József és ide fűződnek legszebb vdsz emlékei. Tegnap délután, mint rendesen, kiment a király vadászni a Langwiesbe. Hűvös, esős idő volt, nem kedvezett a vadászatnak. A vadak sem voltak eléggé lojálisak és csak este hat óra felé kezdtek mutatkozni. A királynak azonban nem volt szerencséje. Egyetlen vadat sem tudott elejteni és vadászkiisérete már-már kezdett kétségbeesni. Ferenc József nem fogta fel ily tragikusan a dolgot és még ő vigasztalta a vadászokat. — No most már nem megy úgy, mint régen! De majd megpróbáljuk más-
kor, talán több szerencsénk lesz! A király udvari orvosai különben kezdenek aggódni az ischli vadászatok miatt. Alsó-Ausztriában mostanában csunya, esős idők járnak és az orvosok nem tartják helyesnek, hogy a király ilyen időben is ragaszkodik a délutáni vadászatokhoz.

* **Közigazgatási bizottság ülése a vármegyén.** A megyei közigazgatási bizottság ma tartja meg július havi ülését. Az ülés a megyeházán rendes időben tartatik meg.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. törvényszék elnöke Janesó Dezső ügyvédet a nagyvárad kir. törvényszékhez állandó oláh tolmácsná nevezte ki.

* **A repülő-verseny deficitje.** Az aeroklub tagjai között nagy izgalmat okozott a

legutóbbi verseny deficitje, mely miatt az igazgató és Károlyi gróf elnök között olyan ellentétek keletkeztek, hogy az elnök lemondott. Az igazgatóság most készítette el a mérleget s ebből megállapítható, hogy a deficit 495,000 korona.

* **Halász Ferenc temetése.** Halász Ferenc miniszteri tanácsost, aki tudvalevőleg vasárnap reggel budai lakásán hatvankétéves korában meghalt, tegnap délután félnégy óra körül temették a kerepesi-úti temető hallottasházából. Halász Ferenc a tavasszal töltötte be közszolgálatának negyvenedik évét s most készült nyugdíjba, amely alkalomra magasabb kitüntetés várta. Pályáját mint népiskolai tanító kezdte, majd Bereg- és Hevesmegyében tanfelügyelősködött. Kiváló képességeit azzal honorálták, hogy berendelték szolgálatára a közoktatási miniszteriumba. A milleniumi ünnepek ezer új népiskolájának terve tőle eredt s Wlassics Gyula akkori közoktatási miniszter vitte keresztül. Erdemeiért Gyöngyös, Szatmár és Beregszász városok díszpolgárrá választották. Halálát özvegye: Orlovsky Jusztina, négy fia: Halász Andor dr, Halász Gyula, a magyar koronaőrőség századosa, Halász Zoltán dr és Halász Dezső gyászolják. Hivatali utóda valószínűleg Thomanóczy Gyula miniszteri tanácsos lesz, aki őt eddig is helyettesítette.

* **A kongresszus tagjai a Püspökfürdőben.** Népes, látogatott tvolt tegnap délután és este a Püspökfürdő. A Nagyváradon tartott tanárkongresszus tagjainak egy része a kora délutáni vonattal kirándult a Püspökfürdőbe, hogy személyesen is meggyőződjenek arról, amit dr Tóth Mihály főreáliskolai tanár olvasott fel a Püspökfürdő vizében található csigáról és a hirneves fürdő páratlan ritkaságáról a Nympha Thermalisról. A kiváló társaság tagjai elragadtatással nyilatkoztak a fürdő terület pompájáról, a bővizű fürdőhelyiségek célszerű és kényelmes berendezéséről. Kernáts János fürdő bérlő gondoskodott mindenről, hogy az ország különböző vidékéről összegyűjtött tanárok minél kellemesebben töltsenek el egy fél napot a kitűnő fürdőben. A fürdőtelep megtekintése után Kernáts János gazdag uzsonnát szervizolt a vendégek részére, akik a legnagyobb dicsérrel halmozták el a kitűnő ételeket és italokat, amelyekről oly híres a Kernáts konyhája és pincéje. Kitűnő zene mellett késő estig kedélyesen mulatott az előkelő társaság.

* **Kert-utca burkolása.** Végre-valahára a kert-utcát is rendbe szedi a város s az uttestet aszfaltoztatja. Igaz, hogy a kovácsok és kerékgyártók nem nagyon örülnek ennek, mert eddig sok munkát adott az itt összetört kerékek és tengelyek javítása. Most, hogy csatornázták az utcát, sor kerül az aszfaltozásra. A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett, amely szerint az öntött aszfaltot ajánlja. A sinek mellett ausztráliai fenyő kockákat is lehet alkalmazni, ami 7500 koronába kerülne, de a főmérnök szerint, ha a villamosvasúttársaság jó vágányzatot csinál, elmaradhat a fakocka. Az aszfaltozás 44637 koronába kerülne. Bazalkővel sokkal nagyobb összeg lenne szükséges az utca burkolására.

* **Társasvacsora Szájbély Gyula tiszteletére.** Mint már említettük a Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság az intézet élére részvénytársasági elnökül Szájbély Gyula udvari tanácsost, országgyűlési képviselőt nyerte meg. Az igazgatóság az új elnök tiszteletére július hó 11-én, hétfőn este 8 óra körül a Püspök-fürdőben társasvacsorát rendez.

* **A nagyvárad hegyi város.** A Nilgesz-telep telkeinek egy részére tegnap tartották meg az önkéntes árlejtést a tulajdono-

sok, a vevőközönség élénk érdeklődése mellett. A tűzoltó-órtanya nagyterme egészen megtelt közönséggel s az árverésre kitűzött telkek hamarosan el is keltek. Az árverést dr Stokker József és dr Adorján Ármin ügyvédek vezették: A tulajdonosok a megmaradt telkeket folytatónak szabad kézből adják el. Felvilágosításokkal a helyszínén Nilgusz József; továbbá Farkas József műkertész, Sas Ede szerkesztő, nemkülönben megbízottai: Stokker József dr és Adorján Ármin dr ügyvédek szolgálnak. Az előjelekből ítélve az összes parcellák hamarosan elkelnének, ami természetesen is, mert Nagyváradon nem nyílt még alkalma a közönségeknek ily egészséges helyen s emellett a városi élet minden föltételeivel: kövezett uttal, csatornázással, vízvezetékekkel, villanyvilágítással ellátott telkeket vásárolni. Azonkívül a tulajdonosok a fizetési föltételeket is kedvezően szabták meg és a vevők számára előnyös kölcsönökről gondoskodnak.

* **Őskori sírok a Hortobágyon.** A napokban rendkívül érdekes leletre bukkant Zoltai Lajos debreceni muzeumőr. miközben az ugynevezett »pipáshalmok«-at ásatta fel. Itt ősrégi háztűzhelyekre és sírokra bukkant. A sírokban zsugorított holttest számára való urnákat találtak. A koponyák vörösre voltak befestve. Ez azt bizonyítja, hogy az embermaradványok a kőkorszak előtti időből származnak. A halom tetején egy kelta sirt fedeztek fel, amelyben vas- és bronz-ékszerek voltak. A leletekről Porta Béla kolozsvári egyetemi tanár úgy nyilatkozott, hogy igen nagybecsűek, mert azt igazolják, hogy a Hortobágy Krisztus születése előtt is emberiakta hely volt.

* **Bucsu Bikácson.** A bikácsi híveknek kedves ünnepségük volt vasárnap: a káptalan bőkezűségéből tavaly oly szépen kifestett Szent László templomuk ünnepe. *Széchenyi* Jenő kanonok nagymiséjét mondott s egyuttal megáldotta a két szép új szobrot az oltár jobb és baloldalán (Jézus és Mária szíve) melyekkel néhány bikácsi hívő áldozatkészsége ékesítette a szép templomot. *Köpis* József görbedi lelkész volt az ünnepi szónok. Az oltárt báró Königswarder Melanie és Markovits Antalné szebbnél szebb virágokkal díszítették. Az egyházi ünnepség után a buzgó lelkipásztor, *Csicsay* Alajos vendégül látta a környék intelligenciájának több tagját, Megjegyezzük még, hogy a jóhírű Rélay és Benedek-cég szállította szép szobrok közül Jézus szíve szobrát Mráz József és neje, Amerikában tartózkodó bikácsi hívek, a Mária szobrot pedig Tóth, Kostelnik, Kovácsik és Kuzsmik bikácsi családok ajánlották fel a templomnak.

* **Ismét kísért a cirkusz.** Ez évben nagyon kijut a városnak a cirkusz mutatványokból. Eddig már kétféle szedte be a közönség pénzét, most pedig Nagy Antal műlovarda tulajdonos kér engedélyt előadásokra a várostól. Július 9-én kezdené meg az előadást. Azt hisszük azonban, hogy most már a színházi szünetig nem kap engedélyt a műlovarda tulajdonosa. Különben is valami kisebb-fajta lovarda lehet a Nagy Antalé s az eddigi cirkuszok után nem nagy gyönyörűséget találna a mutatványaikban Nagyvárad közönsége.

* **A legsötétebb Malom-utcából.** Nem Afrikában, hanem Magyarországon, még pedig hazánknak Nagyvárad nevű városában fekszik, illetve sötétségben húzódik meg a Malom-utca. Hogy miért nevezik épen Malom, nem pedig Gyár, vagy Tükör-utcának, az egészen érthetetlennek fog feltűnni az utókor historikusai előtt. A Gyár-utca nevet megérdemli azért, mert a rajta keresztül futó sínpárok tövében kőhög és füstöl a Kálmán gyár, a Tükör-utca névre pedig azért, mert állandóan sár és posolya tenger teszi járhatatlanná az utakat.

Egyébként ez az utca állandóan igérvény forrása volt a városi képviselőjelölteknek, akik ígérték az utca rendbehozatalát a nagyszámu utcai szavazóknak, mint ajánló levelet megválasztásukhoz. Persze, választás után vége volt mindennek. Az utca most is rendezetlen, járhatatlan, posványos, miazmákkal tele, úgy hogy már nem is a közigazgatási hatóságnak, hanem a közegészségügyi illetékes fórumoknak kellene erre gondot fordítani. Ha másért nem is, az adóalanyok miatt.

* **A Kórház-utcán hegyvizek levezetése.** Az elmúlt év tapasztalata szerint, mióta Kórház-utcat rendezték, minden nagyobb esőzésnél a víz elönti az utcát. Ennek oka az, mert a hegyi vizeket addig több helyen egyenesen a Párispatakba vezették, most pedig egy szűk csatornába akarják szorítani, de persze nem lehet. Ezért a főmérnök a Kórház-utcai bajokon úgy akar segíteni, hogy a vasuti töltés mellett egy levezető csatornát készít a Párispatakba. Az államvasutakkal nem sikerült megegyezésre jutni, hogy a vasuti töltés lábánál készítsék el a csatornát s ezért a város Sévald Jakab háztulajdonossal megegyezésre jutott, hogy az ő telkén vezessék le a patakig a csatornát. Az ottani viszonyokat ismerve, az a véleményünk, hogy még feljebb, Petőfy-utcával szemben, szintén kellene készíteni egy levezető csatornát, hogy a víz ne torlódjék össze az utcán.

* **Borbélyműhelyt épít a város.** A csendőrskola felállításakor Nagyvárad városa közel száz ezer koronát költött az iskola részére szükséges épületekre. A költségeket valaki alig sajnálta, mert már megszoktuk, hogy semmiféle állami intézményt nem kapunk ingyen. A főmérnök mostani előterjesztése azonban még is kissé különös, mintha Nagyvárad városának milliói hevernének, nem pedig adósságokkal volna agyonterhelve. Arról van szó, hogy a csendőrskolában szükségét látják egy állandó borbélynak, s erre a célra nincs alkalmas helyiség. Kőszeghy József főmérnök előterjesztést tett a városi tanácshoz, hogy 8759 korona költséggel építtessen a város a borbélynak megfelelő lakást és bolt-helyiséget. A város tehát mintegy 9000 koronát adjon ki arra, hogy 150 csendőr részére az iskola területén egy borbély legyen. Ilyen nagy kiadás talán csak mégis túlhaladja azt, amit a csendőrskola a várostól követelhet. Ha majd végleges lesz az iskola s mint ígérve van, ezer emberre lesz itt csendőrskola berendezve, akkor még érthető lenne, ha ilyen célra is épületet követelnének, de addig csak felesleges kiadás lenne a város részére a 9000 korona kiadás.

* **Magyarok a krakkói nemzeti ünnepen.** A július 15., 16. és 17-én Krakkóban megtartandó lengyel nemzeti ünnepre a résztvevők *Malonyay* Tamás főszofigabíró vezetésével július 14-én indulnak el Budapest nyugati pályaudvarról, Zsolnán, Csacszán át Krakkóba, hová aznap este 11 órakor érkeznek meg. A három napig tartó ünnepség végzetével 18-án a hazautazás ugyanazon utvonalon történik. Az előkészítő bizottság megtette a szükséges lépéseket, hogy a magyar vonalon kedvezményes jegyeket nyerjenek, az osztrák területen pedig a kedvezményt a krakkói rendezőség már ki is eszközölte. Az alig pár napja kibocsájtott felhívásnak már is nagy eredmény van, amennyiben az ország csaknem minden részéből jelentkeztek az előkelőségek, a főiskolák s így a küldöttség minden tekintetben méltóan fogja hazánkat képviselni. Jelentkezéseket még e hét végéig fogadhat el a rendezőség, (melynek irodáját dr Szegheő Gábor vezeti Budapest, V. Lipót-körút 9) mert az ünnep rendező bizottságnak legalább két héttel az ünnepségek előtt be kell jelenteni a résztvevők számát, hogy az elszállásolárról gondoskodhasson. A rendezőség, mely úgy írásbeli, mint szóbeli felvilágosítással szívesen szolgál, a következő tagokból áll: *Malonyay* Tamás főszofigabíró, *Barcsay* Andor csász. kir. kamarás orsz. képviselő, *Baránszky*

Gyula ügyvéd fős. bizottsági tag, *Nyáry* Albert báró, dr *Kovács* Ernő, dr *Szegheő* Gábor, dr *Wagner* Károly, *Miklóssi* Ferdinánd, *Horváth* Andor, *Szűcs* Huczik Elemér.

* **Borsalino**, *Pichler* és angol kalap tavaszi újdonságok **REICHARD ARUHÁ-ZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

* *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap újdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők. 150

* **A Lloyd kávéház** nyári kerthelyiségében július hó 3, 4, 5, és 6-án a következő igen érdekes újdonságok lesznek bemutatva: 1. Japán körmenet. 2. Utazás Schweitzban. 3. Budapesti repülőverseny. 4. Szerencse fel. 5. Szent Péter esernyője. 6. Pali sportol. 7. Bünnösnő. 8. Rieni az utolsó népribun. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Orley* kávéház tulajdonosok. 39

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikvitelben szájpaddás nélkül is készít **kitűnő hirt** nevű

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szemben).

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Varázskeringő. (Fedák Sári és Ernő vendégszínházával.)

Csütörtök: Vig özvegy. (Fedák Sári és Király felléptével.)

Péntek: Lotti ezredesei, opperet. (Fedák Sári utolsó felléptével.)

Medgyaszai betegsége. Medgyaszainak tegnap kellett volna bucsuznia a nagyvárad közönségtől, azonban hirtelen annyira rosszul lett, hogy utolsó fellépésétől el kellett állania. Az igazgatóság azonban gondoskodott róla, hogy Medgyaszait megfelelően pótolja. A pótlás nyereség volt. Ugyanis a városunkban idős Fedák Zsazsát kérte fel az igazgató vendégszereplésének megkezdésére. Így tegnap este a Luxemburg grófja ment Fedákkal. A közönséget, mely nem volt tájékozva a változásról, kellemesen érintette Zsazsa fellépte s egész este meleg ünnepelésben részesítette a nagy primadonnát.

A szinkör megnyitása. Fedák Sári szenzációs sikerű estéi után be is zárják a téli színház kapuit. A vidám színészgárda átvonul a Rhédey kertbe és megkezdődnek az előadások a szinkörben. Szombaton lesz a megnyitó előadás. Ünnepléses, szép estére van kilátás, mert

az első nap is vendéjátékkal kezdődik. Kornay Berta, a Vigszínház kedvelt primadonnája ekkor kezdi meg több estére terjedő vendégszereplését.

Fedák Sári vendéjátékai. Medgyaszay Vilma hirtelen betegsége miatt már tegnap este is Fedák Sári játékába gyönyörködött a nagyváradi közönség. Ma este ismét Fedák lép föl a Varázskeringőben. A mai színházi est szenzációnak ígérkezik, mert Zsazsa még eddig nem is játszotta a Varázskeringőt. Az érdekes bemutatkozás iránt érthető a nagy érdeklődés, amelynek következtében már tegnap is nagy volt a forgalma az elővételi pénztárnak. Ugyancsak ebben a darabban lép föl Király Ernő is, mint Tiki hadnagy. Csütörtökön a Vig özvegyben játszik Fedák. Partnere megint Király lesz, aki ekkor bucsuzik is nagy szerű vendéjátékai után. Pénzen pedig Lotti ezredesei megy. Fedák Sári játsza Lottit. A pompás angol darabnak nemcsak nagy közönsége, de sikere is lesz. Ekkor bucsuzik Zsazsa és a közönség is bucsut mondhat egy időre a kőszínháznak, mert a következő este már a szinkörben játszanak.

Nagyváradi Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai
ambulárium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. = Telefon 752.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépségápolás. Pattanásos, szemölcsös, szeplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az elcsufító arcszőrök gyökeres eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fejmasszage, villamos kéklény. Röntgen-és paraffin kezelése. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatású, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diskrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor. 170

IRODALOM.

Az Örökimádás című folyóirat 7. sz. a következő tartalommal jelent meg: *Klott István* S. J.: Napkeltekor. — Sz. F. H.: A boszniai királynapok után. — Calambos Kálmán C. M.: Az orléáni szűz. — Dr. *Bozóky Géza*: Egy eucharisztikus lélek a XIX. században. — Az andriai szent tövis. — A bécsi nő és az Oltárszentség. — Gyakori szentáldozás. Rovatvezető: *Reviczky Aladár*: A gyakori szentáldo-

zás és az árvagyermek. — A gyakori áldozás és az egyke. — *Krasnyánszky János*: Az indiánok életéből. — Dr. *Szyllaba Emil*: Gyermekvilág. — Röptében a nagyvilág körül. — Ujmise az amerikai indiánfalvakban. — Irodalom. — Egyesületi élet. — E tolyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Üllői-ut 75) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona.

MULATSÁG.

Ünnepély az Ezredévi Emlék tóron.

Nagy meglepetést, sőt óriási szenzációt ígér a nagyváradi izr. nőegylet ötletes és agilis elnöksége. Rézóta tervezett nyári mulatságát most csütörtökön f. hó 7 én délután 5 órakor tartja meg. Az idő rövidségét a Fedák-esték lázas sikere magyarázza meg, mely arra indította az elnökséget, hogy a kiváló és páratlan művésznőt megyerje az ünnepély sikerének emelésére. Hozzájárul mindehhez a mulatság színhelyének rendkívül ujszerű és festői színhelye. Sikerült a vezetőségnek a városi tanács előékenysége folytán a körösparti korzót megkapni, ahol egy »Veleencei est« keretében találkoztak ad tout Nagyvárad apraja és nagyja. Lesz a Fedák szenzációja kívül sétahangverseny, katoná- és cigányzene, uzsonna, confetti, virágcsata, stb. stb. Az idő rövidsége miatt külön meghívók nem bocsátatnak ki, hanem ezután hívja meg az elnökség az egylet tagjait és a nagyérdemű közönséget a megjelelésre. Az ünnepély jövedelme egy részét a jég- és árvízkarosultaknak juttatja az egylet.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A földmívelésügyi miniszter a bakonszegi gazdák szövetségének alapszabályait jóváhagyta.

TÁVIRATOK.

Vilmos császár Magyarországon.

Bélye, jul. 5. Izabella hercegszony legutóbbi itteni tartózkodása alatt megtette a szükséges intézkedéseket Vilmos német császár őszi látogatásának előkészítésére. Az eddigi intézkedések szerint a német császár szeptember hónapban Bécsbe érkezik, hogy a király nyolcvanadik születésnapja alkalmából szerencsekívánatait személyesen tejeze ki. Bécsből a német császár Frigyes főherceg meghívására egyenesen Bélyére utazik, hogy az ottani vadászaton részt vegyen. A császár bélyei tartózkodása három-négy napra van tervezve. Bécsből különvonaton megy a császár Mohácsra, ahol Frigyes főherceg fogadja őt s hajón Bélyére kíséri. Vilmos császár a legutóbbi tartózkodására teljesen átépített és ujonnan berendezett vadászkastélyban fog megszálni.

A Japán-orosz egyezmény.

Páris, jul. 5. A »Journal de Debats« hír szerint megbízható helyről arról értesülünk, hogy az orosz-japán egyezményt már aláírták. Az egyezményt megállapítja Oroszország és Japánország szolidaritását Mandzsuriában. Mindkét hatalom jóváhagyja a jelenlegi helyzetet. A státuszkvó veszélyeztetése esetén a két

hatalom egyesül védelmére. Az egyezmény valóságos szövetség a mandzsuri státuszkvó kifejtésére és a két hatalom hasznára és felelet Kinának ama törekvésére, hogy Mandzsuriában megszerezze a szupermáciát, egyben válasz Knox amerikai államtitkár törekvésére, hogy a mandzsuriai vasutakat nemzetköziesse tegyék. Oroszországnak az egyezmény Mongoliára nézve biztosít szabad kezet. Japán ország pedig Kórea annexiója tekintetében működhet szabadon.

Görgéy állapota.

Budapest, jul. 5. A tegnapi lapok azt a hírt terjesztették, hogy Görgéy egészségi állapotában súlyos változás állott be és hogy a katasztrófa minden percben bekövetkezhetik. Mint a Görgéy családjától nyert értesülések igazolják Görgéy egészsége nem ad aggodalomra okot. Igaz ugyan, hogy a múlt héten a tábornok meghült azonban, ez nem komoly természetű.

A szarajevói lobogók.

Szarajevó, jul. 5. Egy bécsi lapnak ama jelentése, hogy az országos kormány a reissululéma beiktatása alkalmával az összes hivatalos épületek, valamint a városháza fellobogózását is elrendelte, csak annyiban igaz, hogy az országos kormány a kincstári épület szokásos fellobogózását rendelte el, nem pedig a városháza fellobogózását is, ahol a tartománygyűlés ülészik, mert erre a kormánynak az autonóm városi hatósággal szemben nem is lett volna joga.

NYILTTÉR.

BUTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Köpenyt, szemvédőt, fátlyolt és kalapot

minden okos nő visz magával automobil-utra, azonkívül azonban még egy nagyon fontos apróságot is: Fay-féle valódi szodeni ásványpasztillát. A poros levegőben és az erős légáramlatban a szodeni pasztillácskák megbecsülhetetlenek a meghülésveszedelmei és a nyálkhartyák izgatása ellen. Egy doboz ára 1 kor. 25 fillér, mindenütt kapható.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzert, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV/1. Grosse Neugasse 17.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 48
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, július 5.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonként.

Buza októberre — — —	9 09
Rozs októberre — — —	6 90
Zab októberre — — —	7 22
Tengeri júliusra — — —	5 40

Irányzat: Nyugodt.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	841.—
Oszták hitel — — —	668.25
4%-os Koronajáradék — — —	92.35
Államvasut — — —	743.—
Jelzálogbank — — —	482.—
Leszámitoló bank — — —	567.—
Hazai Bank — — —	301.—
Kereskedelmi részv. — — —	738.—
Rimamurányi — — —	696.50
Salgótarjáni — — —	6.39.—
Közuti vasut — — —	718.—
Városi villamos — — —	376.—
Adria — — —	503.—

Irányzat: Csendes.

Országos-gazdanagygyűlés.

A mezőkön ringó kalászkok tengere hullámzik s aransárga árja egyre apad az aratók csillogó kaszáinak vágásai alatt. Falubsn és városban csillapulóban az izgalom, amelyet a választások szültek s a társadalom különböző rétegei higgadtan néznek a megélhetés kérdései elé. Alkalmasabb időben nem is hangzhatott volna el a kiáltvány, mely a magyar gazdákat, a magyar földmivelőit országos nagygyűlésre hívja össze, ezuttal Nyiregyházára.

A föld nagy kérdései mindinkább előtérbe nyomulnak. Százvezrek lelkében forrong a gondolat, mely a föld méltányos igényeinek a kielégítését követeli s a lezajlott választások is mutatják, mily erővel lépett fel ez agrárius eszme, melynek vezérei alig-alig bírták keresztülvinni, hogy a földmivelő osztály a politikában

külön párttá alakulva el ne különítse magát, hanem pártkereküket nem tekintve iparkodják jogos érdekeinek a védelmére előmozdítani.

A közvetítés terén észlelhető túltengés a kartellek és trustök visszaélései s a munkásharcok következtében előállt drágaság miatt a gazdákat vonják felelősségre. Mezőgazdaságunkat az a veszedelem fenyegeti, hogy a balkáni államokból a külügyi kormány szándékainak megfelelően megengedik az állatbehozatalt s az egészségtelen szerb állatok beözönlése a tönk szélére juttatja az utóbbi években felledült állattenyésztésünket akkor, mikor az osztrák kormány ötvennégy millió koronával intézményesen szervezi az osztrák állam érték-készítést, hogy versenyezzen a magyarral. A parcellázások révén zavartalanul terjed a föld-uzsora, mely nem egy falu földéhes népét tette már tönkre. Méltánytalan panaszok hangzanak föl különösen a kereskedők köreiből, mintha az elmúlt néhány esztendő alatt a gazdák sok törvényhozási kedvezésben részesültek volna s ennek nyomán bizonyos földellenes hangulatot keltenek a városokban.

A gazdák táborát egy szerepelni vágyó demagógok pártokra akarják szaggatni a kisgazdáknak a közép és nagygazdák elleni lázításával.

A Magyar Gazdaszövetség, melyet másfél-évtizeddel ezelőtt a gazdák nagyszerű vezére Károlyi Sándor gróf alapított s ma Darányi Ignác volt földmivelésügyi miniszter irányítja, a legkomolyabb percekben szól az ország összes gazdáiboz, hogy mint hajdan az ország nemesi veszedelmek idején összegyűltek a Rákoson, mielőtt fegyverbe száltak volna, úgy ők is gyűljenek össze Hortobágy közelében a nyiregyházi határban s mielőtt jogos érdekeikért sikra szállnának, mutassák meg, hogy mekkora seregük, mely az otthonmaradtakat is képviseli s mely nem hagyja el hűtlenül a hősi vérel áztatott magyar föld jogait.

A Magyar Gazdaszövetség van egyedül arra hivatva, hogyha kell, az ország összes gazdáit, földmivelőit és falusi népét mozgósítsa. Szavára nemcsak a nagy és középbirtokosok, hanem és főleg a kisgazdák százazrei is hallgatnak, mert ez egyesíti magában a gazdák legnépszerűbb vezéreit épugy, mint a majd négyezernyi falusi szövetkezetben és közel ezernyi gazdakörben a kisgazdák, a földmivelők százazreit. A gazdaszövetségben futnak össze a falu és a falusi nép védelmének a szálai s ép ezért érthető az a kiváló népszerűség, amelynek a szövetség évről-évre inkább örvend s alapos a nagygyűlés azon reménye, hogy összehívóinak olyan népes gazdaggyűlése még nem volt Magyarországon, minő a *szept. huszadiki nyiregyházi nagygyűlés* lesz.

Az egész közvéleménynek rokonszenvvel kell kísérni a nagyirányú készülődést, mellyel a Magyar Gazdaszövetség s a kötelékébe tartozó földmivelők százazrei folytatnak az ország termelésének a megvédésére, mert ennek épességétől függ ez is, hogy a nép vásárló képessége növekedjék s ezzel a nemzeti közgazdaság mindegyik ága föllendüljön.

Szeptember huszadikán az egész ország figyelme Nyiregyháza felé fog irányulni, ahol a magyar föld ereje nyilatkozik meg oly elhatározásokkal, amelyek közvetve vagy közvetlenül mind a husz millió magyarnak javára válnék.

Versenyárgyalás a honvédlaktanyában. A Nagyváradon elhelyezett honvéd csapatok és intézetek részére egy évre szük-

séges termény és anyagjándósági cikkek szállításának biztosítására f. hó 25 én délelőtt 9 órakor zárt írásbeli versenyárgyalás lesz a Rulikowszky uton levő Józsefőherceg laktanyában. A részletes feltételek ugyanott a kezelő tiszt irodában megtudhatók.

REGÉNYCSARNOK.

R ó z s i k a.

Írta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

61

— Minden fentartás nélkül? Habár az eltiporná is önbecslesemet és szívemen sértene; Arnold, nem gondolja-e ön, hogy én magát szeretem.

— Egy kicsit.

— És ön, szeret-e engem?

— Egy kicsit.

— Éitem tanulmánytárgya leend, hogy e kicsiből sokat csináljak. Eh! ez ostobaság. Elég, komoly ügyeink vannak, legyünk komolyak.

— Ellenkezőleg, legyünk vigak s menjünk a bálba! El fogok menni a kegyed szobájába, s megnézem, hogy lesz felöltözve. Kkor már készen lesznek utitársaim, s aztán majd találkozunk az operaházban. Éjfél tájban. Ne nagyon korán. Vigyázzon, nehogy megmutassa magát a királyné megérkezése után.

És a Wolverine készséggel beleegyezett. Valóban csekély rábeszélésre is volt szükség, hogy elmenjen a bálba a férfival, a kit szereti; gyémántokba é fehératlaszba öltözve, hogy úgy nézzen ki, mint Frankon királynéja.

Semmire nem oly nehéz számítani, mint a közvélemény apályára és dagályára, ha az a társadalom söpredékét áthatja. A kit ma bálványoznak, holnap sárral dobálhatnak. S ha e héten a guny és megvetés tárgya egy nyilvános egyéniség, ez nem akadály, hogy a következőben virágfüzérekkel ne övezzék.

Mária Antoinette, a mint udvari kocsiját az operaházhoz hajtatták, oly tüntetésben részesült az utcai csöcselék részéről, mely a régi derűt napokra emlékeztet, midőn semmi sem látszott túlságosan becsesnek, hogy azt a nép örömet föl nem ajánlotta volna Franciaország Dauphinjének.

A kenyér egy souval esett, s a nép különködési igazságérzete ő felsége jó szavának tulajdonítá az ár csökkenését, melyet voltaképen az üzerek taktikája idézett elő, kik a néphűségén gazdagodtak.

A tömeg körülrajongta kocsiját, áldást mondott szép arcára, az emberek táncoltak, ordítottak, csókot hintettek feléje és végre olyan erővel nyomultak a kocsihoz, hogy egyik tenegyel engedett, megálltak a lovak, a jármű, a csatlósok, a gyalog futárok, a kisérlet, az udvari hölgyek s minden. A királyné mosolyogva kinézett az ablakon s édes csengő hangján mondta: — Küldjenek egy bérkocsit, barátim. Az elsőért, amit találunk. Én is ép oly jól elmehelek az operába fiakeren, mint bárki más.

A lakosság hangos örömiadásától megzörrentek a főváros házainak ablakai, s az ő felsége kíséretében levő kapitány tiltakozását senki nem hallhatta.

De a királyné mégis készen volt feleletével. — Bocsássa el őket, — mondta fehér kezével intve, — Párisban nincs szükségem testőrségre. Népeim között vagyok itt, és saját otthonomban.

Egy óriási termetű meztelen karu mészáros a válláig feltűrt véres ingujjal, könnyekre fakadt. S mialatt a nép sorfalat képezett a királyné előtt a bérkcsi, selyemcipős lábaival akár az előtte leboruló nép nyakán át lépdelhetett volna, ha akarta volna.

Azonban ezen esetet is később bizonyíté-

kul használták a királyné ellen azon gyalázatos rágalmak megerősítésére, melyeket legelkeseredettebb ellenei egyike, egy huszivadékat szám-láló francia főúr ráfogott. A királyné a szokás-hoz képest álarcot tett fel, midőn belépett az operaházba, melynek néző tere egészen bedesz-kázva, egy tágas tánctermet képezett, míg a páholyok táncosokkal és nézőkkel voltak meg-
rakva. A hőség miatt csakhamar levette álarcát, ámbár kíséző hölgye, de Pognac asszony-ság, ki maga is valami kis cselszövénnyben vett részt, nem akarta példáját követni. Nem volt tehát senki a bálban, a kinek tudomása nem lett volna ő felsége jelenlétéről, s bizton felte-
hetjük, hogy a nők álarcukon át is megjegyez-
ték magoknak a királyné rubájának minden redőjét s minden gyémántot a hajában. A fér-
fiak kevésbé kritikusak, megelégedtek azzal, hogy a királynét jól mulatni és felhevülten lát-
ták, s remélték, hogy észre fogja őket venni, annyival inkább, mert egyikük sem viselt ál-
arcot.

A zene megszólalt, a táncosok ki- s be-
surrantak, vagy ide-oda röpkedtek, mint a tűz-
bogárkák a tropikus éjben. A tömeg pillanat-
ról pillanatra növekedett, ide-oda hullámozva,
tarkán egybe vegyülve, mint egy kártya-cso-
mag, melyet összekevernek. Azok, akik páro-
sával jöttek, megfogadva, hogy nem válnak el
egymástól, máris szétszakadtak. A beszélgetés
és zene bábeli zürzavarában s a ruhák forga-
tagában még a komoly elmék is szédülni kezd-
tek, a társalgás csipős és kevésbé udvarias kez-
dett lenni, a tartózkodás affectationnak látszott,
az illemérzet képtelenségnek s a vigság örült
féktelenségévé nőtt.

Az élvezetek egyik hive azonban hidegen
tartá fejét s elméncségét saját gaz céljára ál-
nokul fel tudta használni. Montarbas Alnold
grófot, ki tönkrement vagyoni helyzete dacára
oly fényesen volt öltözve, hogy méltán feltűn-
hetett, a bálterem egy zugában lehetett látni,
komoly beszélgetésbe merülve egy álarcos hölgy-
gyel, ki annyira hasonlított a királynéhoz, hogy
a körülte állók hozzá közel mentek abban a re-
ményben, hogy egyes elejtett szavakból más
napra lesz mit pletykázniok. Minél jobban néz-
ték e hölgyet, annál inkább megbizonyodtak az
iránt, hogy ez a méltóságos kecses alak csak
Mária Antoinette lehet. A fő- és nyak feje-
delmi tartása ugyanaz, mint ő felségéé, finom
metszésű füle, karcsu termete és kidomborodó
alakja is ugyanaz, kedvenc habos gyöngy fehér
atlasz ruháját viseli; sőt még hajában a gyé-
mántok is oly nagyságúak és fényűek, miknek
párját csak az a híres nyakék képezheti, mely-
ről annyit lehetett hallani, melyet annyian cso-
dáltak, melynek valódi történetét senki sem
ismerte s mely Rohan bibornokot kegyvesztés-
sel bélyegző. Igen a királynénak kell lennie,
nem lehet senki más! És ki lehet a csinos
arszlán, a ki ekkép monopolizálni tudja a ki-
rályné figyelmét? Hát ki más, mint Montarbas
gróf? Az az ember, kinek neve minden ajkon
van; egy játékos, tékozló, párbajozó! Micsoda!
Ő csalt Versaillesban, meg lett sértve az egész
udvar előtt; és másnap az az ember, aki kiál-
lott elébe, halott gyanánt szedetett föl a
boulgnei erdőben, kétségkívül ezen gyilkos
által lesből elejtve. Ő meg még mindig nagy
szerepet játszik. Mire való akkor hát a Bas-
tille? Igen magas helyen kellett kegyben állnia
és hatalmas kéz által védelmeztetnie, de most
a titok napfényre jött.

Azok, kik közelről nézték, észrevehették
az alázatosságot a férfi modorában s a leeresz-
kedő nyájasságot a nő részéről és a zavart
mindkettőjökön. A legsűrűbb tömegben váltak
el egymástól, újra találkoztak a folyosón:
végre egyedül egy magánypáholyba léptek a
második emeleten.

Öt perc múlva száz ember beszélt egy-
másnak a színházban, a királyné megint va-
lami új ármányt sző. Mit gondolnak, ki annak
a tárgya. El nem találják soha. Hát az a
hírhedt Montarbas gróf, aki a főró-bankot
adta és mindenkit megcsalt Versaillesban. Le-
hetetlen. Kétségkívül; de ezért nem kevésbé
igaz. Ők a 7. számú páholyban vannak e
pillanatban. Itt fullasztó hőség van. Menjünk

ki a folyosóra, s látni fogjuk, a mit látni
fogunk.

Ki mondhatná meg, hogy hány szem
jegyezte meg magának a nagy sugár alakot,
habos gyöngy fehér atlasz ruhájában, amint
kilépett a páholy ajtaján, melyet belülről félig
nyitva tartott vaiaiki; vagy hogy minő meg-
elégedéssel látták leesni álarcát, melyet resz-
kető kézzel és zavartan tett fel sietve, de még
sem oly sebesen, hogy idő ne lett volna meg-
ismerni a kissé sasorrt, a sugár szemöldött, a
finom tiszta metszésű arcot és a sötét szürke
ausztriai szempárt.

— De ez már mégis kissé sok! — jegyezte
meg egy ötven hódítás hősnője, utolsó foglyá-
hoz. — Bár láttam a dolgot, vicomte, nem
hihettem! szemeim csalhattak meg!

— Megcsaltak azok sok mást, miért ne
kegyedet is? — telelé a fiatal vicomte a hölgy
kezet szorongatva. A hölgy legyezőjével meg-
veregette az ifju keze fejét, amint tovább
haladtak.

Leonie tökéletesen tudva leckéjét, vissza-
sietett a táncosok közé, elveszett a tömegben,
észrevétlenül az ajtóhoz ért és eltűnt azon
éjszakára.

Montarbas ellenben ott ólálkodott, ahol a
királyné állott, beszédbe bocsátkozott a kíséző
udvari hölgygyel, s mindenképen feltűnővé
igyekezett magát tenni a királyné körül, egyre
rajta legeltette szemét és egész az ajtóig szol-
gálatkészen elkísérte, midőn ő felsége eltávo-
zott. Hogy a királyné kimutatott visszatetszés-
sel elfordult tőle, midőn Montarbas előre
tolakodott, hogy mélyen meghajtsa magát, ez
csak előmozdítá cálját. Mert ő csak beszéltetni
akart magáról s ez elég volt neki. A mit
száz szem látott, az megteendő a többit.

(Folyt. köv.)

A szerkesztőségnek felelős

Dr. VUSKICS GYULA.

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mat-
tenie** gázfejlesztő módszer alap-
ján lehet teljesen és alaposan ki-
irtani, melyért 1 évi felelősséget
vállalok, meghívásra **azonnal**
bárhol személyesen megjelenek.

250
DÁVID BERNÁT szobafestő, Szt. János-
utca 28. sz. Telefon szám 924.

Hirdetések felvétet-
nek e lap kiadóhiva-
talában.

Gépirási munkát vállalok

Lukács György-utca 10. sz.

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség
b. tudomására hozni, hogy a NEMZETI
SZÁLLODA árnyas kerthelyiségét
ünnepélyesen megnyitottam

egy elsőrendű cigányzenekar közremű-
désével. Minden este változatos műsorú
mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a
t. közönség figyelmét tisztán kezelt
saját termésű boraimra és kitűnő magyar
konyhámra.

**Társas ebédek és vacsorák
a legfigyelmesebb kiszolgálás
mellett polgári árakban. Abo-
nensek étlap szerint előnyösen
megállapított árban lesznek kiszolgálva.**

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri
kiváló tisztelettel
KECSKEMÉTHY ISTVÁN,
vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház
48 bérloje.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszusz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszusz
felszerelési alkatrészeket. **Olcso fény**
társulat kizárólagos képviselője. Elvál-
lalok karban tartásokat légszusz vil-
lany házi csengőket és telefonokat.
Költségvetésekkel díjmentesen szolgál-
lok. Telefon hívásokra személyesen
megjelenek.

Kiváló tisztelettel

46

Benedek Ferencz

Uj mehanikai és gépjavitó műhely.

Tisztelettel tudatom, hogy a mai kor igényei-
nek megfelelő gépjavitóműhelyt nyitottam. El-
vállalok minden rendszerű irógépek, kerékpárok,
varrógépek olcsó és pontos javítását jóállás
mellett, továbbá villanyos házi csengők, telefon
és villámhárítók, stabil gőzgépek, gazdasági és
minden más gyári gépek javítását és szerel-
ését, vas és ércz eszterga munkákat. Locomobil
henger furásokat és új dugattyukat és gyűrű-
ket. Gőzkazánok befejeztetését legújabb rend-
szer szerint és köszönbánya kutatásnál talaj
próbaforásokat saját szárazrendszerű furószer-
kezetemet. Kiváló tisztelettel

Lollok Gyula,

32 mehanikus és géplakatos.

BEÜTHY ÖDÖN és ARANY JÁNOS-U. sarok.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben készítettnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántul”-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.